

Sirligt, elegant, raffinerat, klangfullt, stundtals kristallklart, stundtals höljt i dimma... Ja orden och bilderna blir många när jag tänker på den musik vi ska lyssna till ikväll. Det kretsar kring de epoker som i musikhistorien går under namnen barock respektive impressionism. Rameau står för det förstnämnda, medan Debussy med sina dofter, Satie med sitt mediterande och Ravel med sin energi alla hör till den sistnämnda kategorin.

Frankrikes musikliv influerades under 1500-talet av Italien, bland annat genom de italienska musiker som ofta var i flertal hos hovets nyorganiserade musikensembler. Italienerna förde med sig ett intresse för antiken vilket ledde till att man började skriva dikter efter förebilder från den tiden. Man försökte till detta att skapa en musik med motsvarande betoningar.

Inflytandet från Italien fortsatte under 1600-talet samtidigt som en fransk egenart hävdades i olika framväxande former. Instrumentalmusiken präglades av flera generationer med lutspelare, organister och cembalister (däribland Couperin). ”Det stora århundradet” med ”Solkungen” Ludvig XIV (1638-1715) sammanfaller i musikhistorien med barocken, en stil där svulstighet i arkitektur motsvaras av mer dynamik och känslor i musiken. Den franska konsten fick emellertid en mer klassisk prägel, något som både manifesteras i Versailles arkitektur liksom i musiken från denna tid. Typiskt för fransk barock är en mycket rik ornamentering med drillar och andra utsmyckningar och en något slankare klangstruktur i jämförelse med t.ex. den tyska.

Jean-Philippe Rameau sändes som barn iväg för att studera juridik vid ett jesuitkloster men ägnade mer tid till att sjunga och komponera än att läsa sina läxor. Skolan bad till sist föräldrarna om lov att få skicka hem honom! Som vuxen beskrivs han som en innesluten person som bara lät sig engageras i samtal kring musikteori. Lång och smal beskrivs han av en vän som ”mer lik ett spöke än en man”. Rameau var emellertid inte dess mindre en ledande kompositör i Frankrike under sin livstid. Han övertog Lullys plats som den store operakompositören men komponerade dessförinnan bland annat tre samlingar med cembalostycken. De stycken vi ska få lyssna till ikväll är hämtade ur den andra samlingen från 1724.

Vi vandrar så vidare till en tid av vacklande tro på stoftets objektivitet, och en reaktion mot naturalismen och de klara konturerna. Man strävar istället efter att fånga atmosfären, det abstrakta, och låter färgen i dess oändliga nyanseringar bli det bärande elementet. I musiken kommer det att handla om en ”svävande” klang, ofta med en drömmande karaktär, stämningar omgivna av en slöja utav raffinerade harmonier.

Claude Debussy gav från första stund sina lärare på Paris-konservatoriet huvudbry genom sin fallenhet åt att experimentera med djarva klanger och dissonanser. Efter att ha vunnit en kompositionstävling gavs han möjlighet att studera i Rom där han dock kände sig frustrerad över bristande öppenhet för nya idéer. Men trots depressioner och motgångar kände han tydligt sin kallelse och skriver i ett brev år 1885 bland annat: ”Jag är säker på att institutet inte uppskattar det jag gör, men det kan inte hjälpas! Min frihet är mig alltför kär och jag tycker alltför mycket om mina idéer.”

Erik Satie vandrade tidigt sin egen väg. Han gjorde några försök till studier men det hela var oftast planlöst och slutade ofullbordat. Efter ett gästspel i den franska armén levde han som fri kompositör och artist, oftast fattig. De tre Gymnopedierna skrevs redan 1888 och kom att bli hans mest kända komposition. Han utvecklar med tiden en allt märkligare musikalisk stil och förblir en gåtfull och omstridd person. På kritik och synpunkter kring hans bristande formella kunskaper svarade han alltid att han var en principfast och oangripbar amatör!

När första världskriget bröt ut i Europa 1914 kom Maurice Ravel att anmäla sig som frivillig sjukvårdare vid fronten samtidigt som han fortsatte att komponera musik. Han arbetade vid denna tid på en svit med satsbeteckningar vanliga under barocken. Han fullbordade detta verk först några år senare och valde då att tillägna verket ett antal fallna soldater han vårdat under kriget. Couperin, den store barockkompositören, fick stå som en symbol för hela den stolta franska nationen.

Mikael Holmlund

FRAMTIDSFRÖN

*Fransk
pianoafton*

ULRICEHAMNS KYRKA 5 OKTOBER 2008

Mikael Holmlund, piano

Mikael Holmlund, som har sina rötter i Umeå, avslutade 2004 sina pianostudier med diplomexamen i pianospel vid Norges Musikkhögskole. Han har deltagit i en lång rad festivaler och tävlingar och har erhållit flera betydelsefulla stipendier. Idag bor Mikael i Göteborg och är verksam som solist, kammarmusiker och ackompanjör, bland annat vid Barratt-Due Musikk institutt i Oslo.

Jean-Philippe Rameau (1683-1764)

Ur Svit e-moll (1724)

Allemande

Gigue en rondeau

Rigandon (i tre delar)

La Villageoise, Rondeau

Claude Debussy (1862-1918)

Ur Preludier bok 1 (1910)

Danses de Delphes

Le vent dans la plaine

La cathedrale engloutie

Eric Satie (1866-1925)

Ur Tre gymnopedier (1888)

Lent et grave

Lent et douloureux

Maurice Ravel (1875-1937)

Le Tombeau de Couperin (1914-1917)

Prélude

Fugue

Forlane

Rigandon

Menuet

Toccata

Konserten är den andra i serien FRAMTIDSFRÖN.

Nästa konsert

den 19 oktober

18.00 *Introduktion*

18.30 *"Bland skogens höga furustammar..."*

www.svenskakyrkan.se/ulricehamn